

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02004

DER BOBES OYTSER

Miriam Ulianover

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מרים אולינאווער

דער באַפֿרעטער

דעם דיזיגען ספר האָט אָפּגעדרוקט דער
ספּריס-האַנדעל "האַחים לעווין-עפּי-
שטיין אין שוּרעפּים" אין דער שטאָדט
וואַרשע אין דעם יאָר 1918

PRINTED IN POLAND

דער זכור צו איבערזעצן
דעם ספר געזעצט דער מחבר-
טע / שער בלאט געמאכט
פון יוסף זידטנבייטעל / גע-
זעצט ביי ש פרופעס און י. זע-
צער אין ווארשע לעשנא
6 / געדרוקט אין א צאהל
פון 2000 שטיק, אין דעם 50
אויף בעזונדערן פאפיר, אין
דער אייגענער דרוק פון
דעם ספרים-האנדעל:

א י נ ה א ל ט

א	מזמור ג' דהאט	א	הקדמה פון דוד פרישמאן
כ"ט	קדישים דר"י... כ"ט	ג	דער באפעס אוצר
30	דעם קמצנ'ס שטוב	ה	* * *
32	דעם חזנ'ס בענקשאפט	6	פוטערן-ברויט
34	א שבת גרויל	ז	הבדלה-יומן
ה	דעם זידעס שבועה ל"ה	8	א סגולה
ז	נאך רזשעה-באב ל"ז	10	דאס קארשעלע
40	צום "בעשוי"	11	דאס נייע קלאידעל
42	א פרידמארגען	14	די חלוצה
ה	דער נאשער מ"ה	14	די הבטחה
ז	פרידקלינג-שבתים מ"ז	20	דער באפעס זעהונג
48	די שבת-ליכטעלעך	22	מזל-טוב
50	די ברכה	24	אין רוף
נ"ג	אין דער פרעמד נ"ג	26	דער אגליטער סידור
	א בריוועלע דער		אנטיקעלעך
	באפען נ"ה	כ"ז	דער קדיש

88	זאין בעקער-שטוב	58	דער שלוקערץ
90	זאיבער נאכט	60	דיין לעפען
צ"א	זאוף שוואמען	62	דאָס יאָגדע-פלעקעל
94	בריוועלעך	64	די צוואַג
צ"ה	דאָס בעגעגניש		אַפּגערהויבען ליגט
	דער טשאַלענט-גאַנג צ"ז	66	די באַפּע...
צ"ט	פּיינאַכט	68	דאָס רינגעל
	דאָס ליד פּון	70	גוט-וואָך!
	קוימען-קעדהרער ק"א		טלח-יאָהר ען
	אַ בריוועל	74	וואָלד-מיידעל
	צווישען דעמערן, צווי-	76	פּנים טייטש-חומש.
106	שען טאַגען...	78	אַסתר דהמלכה
108	אַ דהיימיש בריוועל	80	כ' זר דער טיר.
קי"א	די מאַמע	82	דאָס רויטע קליידעל
קי"ג	ערב-פּסח	84	דאָס טירעל
114	מופּיר נשמורת.	86	חלומות

איז עס נישט ווי א וואונדער? — ארום אונז ווייזט אונזער ניי=
 יודישע פאָזיע גראַד איהרע קונץ=שטיק: זי שייט מיט פֿייערווערק,
 שפּרינגט דורך רייפֿען, באַלאַנסירט מיט פּוּדיגע געדאַנקען=געוויכטער,
 קראַצט גאַלד=מטבעות אַראָב פֿון דער זײל פֿון איהר פֿוס און פּראָ=
 דוצירט זיך אין מערקווירדיגע וואָרט= און רײם=עקוויליבריטיק, און
 נישט נור זי מאַכט=מיט אַלע יענע נייע מאָדעס, וועלכע זענען יעצט
 גראַד גאַנגבאַר אין דער וועלט=ליטעראַטור, נאָר אַפֿט ווײל זי גאָר
 זײן אײראָפּעאישער ווי אײראָפּאַ און זי מאַכט עס נאָך טײַענד מאָל
 קונציגער — און אין מיטען דערין, אין מיטען דעמדאָזיגען אײער=פֿער=
 טײַענדען טומעל, בעווייזט זיך אומפֿעהאַפֿט, אײנוואַם אין דער זײט,
 אַ פּאַעטיש טאַלענט, אַזױ קערניג און אַזױ עכט און אַזױ — יודיש.
 פֿון וואָס האָט זיך גענומען דערדאָזיגער עכטער טאַן?
 מרים אױלינאָווער, די יונגע דיכטערין, געהמט איהרע שטאַפֿען
 פֿון — דער באַבעס אױזר, איהר „ליעב באַבעשי“ האָט איהר אין פֿער=
 חלומ'טע קינדער-יאָהרען, אין וואונדערבאַרע מיידעלשע טעג און זיסע
 מיידעלשע נעכט, מעשות און ווערטלעך און פֿאַלקס=טראַדיציעס איבער=
 געגעבען, אַלץ דאָס, פֿון וואָס אַ פֿאַלק רעדט און גלױבט און חלומ'ט,
 און דאָס אַלץ איז אַריינגעפֿאַלען אין די פֿאַלטען פֿון אַ האַרץ, און
 דערבער זענען שפּעטער די ליעדער געוואָרען אַזױ האַרציג.
 אין אַ שטילען ווינקלע איז זי געזעסען פֿאַר מיר, אין אַ גאַט=
 געקושטען זומערדיגען פֿריהמאַרגען, און האָט זי מיר געלײענט. אונז=
 גלױביג און מיט אַ היבשען חלק בעהאַלטענעם שפּאַט האָב איך מיך
 צום הערען אַוועקגעזעצט: איך קען שוין דאָס, און ווייט, וואָס עס קומט
 דערפֿון געוועהנליך אַרױס. באַלד אָבער האָב איך געהאַט פֿערגעסען

דאָס שפּאַטען און פּערגעטען די ליינערין און פּערגעטען די באַבעש; און פּערגעטען, אז אונגעטליך ווערען דאָ ליעדער געלייטעט, און מיר איז געוואָרען עפיס אזוי וואַרזם אַרום דעם האַרץ, און געלויבט האָב איך פּלוצלינג, אז רעדען רעדט צו מיר דאָס מיל פּונם פּאַלק. און דאָס, וואָס אַ פּאַלק רעדט, אָדער דאָס, וואָס ווערט גערעדט פּונקט אזוי ווי דאָס פּאַלק, דאָס איז אַ לעמאַל עכט. אַלץ איז עפיס אזוי איינפאַך און פּראַסט — כמעט אזוי ווי דאָס לעבען אַליין. נישט פון אַ פּיעראַ און אַ קאַלאַמבונע זינגט זיך אין די דאָזיגע ליעדער — דען ווי שער און ווי מאַדערן דאָס זאָל נישט זיין, פּיהלט זיך באַלד, אַ דאָס איז נאָכגעמאַכט און אז מיר האָבען דאָס שוין עפיס ערגעץ-וואוּ= אַנדערש געלייטעט. נישט פֿון כריזאָנטעמען און האַצינגען און טהיי= ראָוען רעדט זיך מיט אונז — דען ווי דאָס זאָל נישט זיין יעצט אין דער מאַדע, ווייס מען באַלד, אז דאָס וואַקסט נישט אין אונזער גאַרטען און אז מיר ציקלען זיך נור מיט געבאַרגטע ווערטער. מרים אולינאווער זינגט פֿון אַ „פּוטער-און-ברויט“ וועלכעס איז אַראַגעפּאַלען אויף דער ערד: „אַ סימן, מיין לעבען, אַ סימן, מיין קינד, דער חתן איז ערגעץ= וואוּ הונגריג אַצינד.“ זי זינגט פֿון „הבדלה=וויין“ און ווי אויך דאָס מיידעל וויל טרינקען פֿון איהם: „טרינקען אַלע פֿון הבדלה, טרינק איך אויך אַ טראָפען וויין“, אָבער די באַבעש וואָרנט זי, „אַ פֿון טרינקען פֿון הבדלה, קריגט אַ מיידעל באַלד אַ באַרד“, און זי טאַפט זיך אַלץ ביי דער געמבע. זי זינגט פֿון אַ קליין קאַרשעל, אויף דעם לינקען בעקעל מינעם, און פֿון אַ ניי קליידעל, וועלכעס פּאַלטעוועט זיך, ווייל „נישט בעצאָהלט דעם בעל-מלאכה האַסטו שניידער-ליין“. זי זינגט פֿון „חלות“ און אז „ווער עס פּוילט זיך פּלעכטען חלות, פּלעכטען וועט אַ גרויען צאַפּ“, אָדער פֿון אַ „מול-טובּ“: „גיסט זי איין אַ גלעזעל וואַרמ, פּשר-קלאָרען שבת-טהיין“, אָדער פֿון אַ „אַלטען סידור“ און פֿון „אַ קדיש“, פֿון „חזנים בענקשאַפט“ און פֿון „זיידענס שבועה“, פֿון „פּריהלינג= שבתים“ און ווי זיס און מחיה'דיג דאָס ווינטעל איז, און אז „דער ווינד האָט היינט מורא צו בלאָוען, די שבת-ליכט זאָלען נישט שמעלצען“, און פֿון „רינגעל“ זינגט זי וועלכעס די יודישע טאַכטער טראַגט און

טאָר עס נישט אַראָבנעהמען פֿונ'ם פֿינגער, ס'זען אַז דו וועסט זיך
וואַשען? — זי זינגט דאָס גאַנצע יודישע לעבען, די גאַנצע פֿרייד און
אָר? גאַנצע לייד פֿונ'ם מידעל.

טײַלמאַל הערט זיך אויך אַ מאַדערנער מאַטיוו. און אויך דער-
דאָזיגער ווערט עפֿיס מערקווירדיג ענג צוזאַמענגעפֿלאַכטען מיט'ן יודישען
פֿאַלקס-בילד, למשל „אַ שבת-גרויל“:

שטום געלעגען איז אַ מידער
שבת-פֿרידען אומעטום,
אין דער לופֿט אַ שבת-ניגון
איז געגאַנגען ציטריג אום.

פֿלוצלינג בלאָזט אַ ווינד אַ קאַלטער,
ס'וואַקסט אַ יאַמער, גרויס, אַלץ גרעסער:—
ס'האַט אַ יוד געקוילעט ס'ווייבעל
מיט דעם שבת-מוציא-מעסער!

טײַלמאַל קומט אויך דאָס היינט-צײַטיגע ליעד, און אינ'ם מויל
פֿון דער יודישער טאַכטער קלינגט עס עפֿיס גאַר אַנדערש: ריינער און
אַנזעה'דיגער. „איבערנאַכט“ הייסט עס:

וואָס האָט זיך דאָס מיט מינע האָר געמאַכט?
געשעהן אַ וואונדער פֿלוצים איבערנאַכט:

געווען אַ קנויל אַ בלאַנדער, שווער און האַרט, —
און היינט מיט-איינמאַל גלאַנציג, גלאַט און צאַרט!

געווען אַ פֿלאַנטער, קורץ, געדילכט און ווילד, —
און היינט צעפֿלאַסען ביז צום קנעכעל מילד,

און היינט ווי גאַלד צעשמאַלצען און צעגליהט —
די האַר, וואָס האָבען אויף דיין האַרץ גערוהט!

אָבער אין שענסטען איז זי, ווען זי בעזונגט איהר „אנטיקעל“ —
דעם אוצר, וועלכען, ווי עס שיינט, זי האָט אַלץ צו פֿערדאָנקען.

אָנומעלט האָבען מיידעלעך דריי, שעניקע ווי גאָר, מיט טייערע אַנטיקעלעך זיך זאָלבערדיט געפראָהלט:
„איך האָב אַ שטערען-טיכעלע — האָט איינע זיך בעריהמט —
נאָך פֿון מיין עלטער-באָבעש, געקעסטעלט און געבלימט.“

„איך האָב אַ ציטער-נעדעלע — די צווייטע האָט שטאַלצירט —
נאָך פֿון מיין עלטער-באָבעש, מיט דימענטלעך פֿערצירט.“
און נאָר דאָס דריטע מיידעלע האָט שטיל אין זיך געלאַכט
און שטיל דאָס שויבען-טירעלע פֿון אַלקער אויפגעמאַכט:

„דאָס טייערכט? אַנטיקעלע פֿערמאָג איך איינע נאָר —
די עלטער-באָבעש? אַליין פֿון איבער הונדערט יאָרה!“

עס שמעקט פֿון דיִדאָזיגע לינדער עפיס אַרויס, וועלכעס אַזוי
איז אַזוי בעקאַנט און אַזוי היימיש, און וועלכעס מיר האָבען, וואָס-
דערנדיג פֿאַרביי פֿרעמדע גערטנער, כמעט שוין אינגאַנצען פֿערגעסען,
און צו וועלכען עס ציהט איינפֿאַרט אונטער-וואָס. עס איז נישט
מי-יודע וואָס; נישט אַ לאַטאַס-בלום פֿון די ווייטע ברעגעט ביים גאַנגעס
איז עס, נור אַנאָינפֿאַכער, צנועה־דיגער ריח פֿון אַ זילבערנעם בשמים-
ביקסעל, וועלכעס מיר האָבען ירושה גענומען פֿון עפיס אַ זיידע. עס
הייבט פֿלוצלינג אָן צו גלאַנצען און צו בלינקען פֿאַר אינווערע אויגען.
דאָס בלאַנק-בלינקע, פֿריש-שמעקעדיגע, ציכטיג-ליינענע טישטוך אויך
דער מאַמעס שבת־דיגען טיש, דענסמאָל ווען די זילבערנע שבת־רעהרען
ליכטען און חלומות נעהמען אונז אַרום. עס הייבט אונז אָן פֿינט
אַריין די אַטמאָספֿערע פֿון עפיס אַ ווייטען, ווינטערדיגען חנוכה-אָווענד
אינ'ם קליינעם שטעטעל ביי אַנעלעטער-זיידע, און פֿון עפיס אַ ווייטער-
ווייטער פֿורים-סעודה אין אינווערע ליכטיגע קינדער-יאָהרען ביי אַנעלעטער-
פֿעטער. ווער געדענקט עס נאָך היינט? ווער פֿיהלט עס נאָך היינט?

דוד פֿרישמאַן.

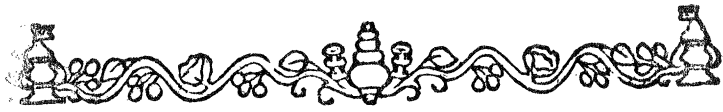
וואַרשאָ, אין יוני 1920.

□□□□□

דער באַבעס אוצר.

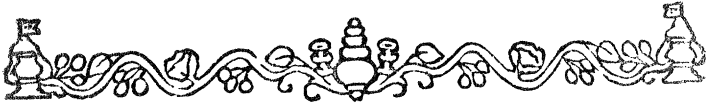
* * *

ווען כ'האָב פון ל'יבען שטעדטעל'ע
פערטרויערט זיך געשיידט,
האָט מיר דער זיידע ביז צום טייך
געגעבען דאָס בעגל'ייט;
די פרידל'ינגס-זון האָט אויפגעשיינט,
דער דזימעל זיך צעבל'ויט,
דער זיידע האָט ביים שייד-וועג מיר
א בריוועל אָנגעטרויט.

פערל'אָרען האָב זיך איהם, דעם
בריעף, זון געה'אָרום פערקל'עמט:
א שפאָס-אָהן יחוס-בריוועל'ע צו בל'ייבען
אין דער פרעמד!

ווער ווייס, צי ס'ליגט נישט ערגעץ

דאָרט מיט זאָמך זאָן שטויב בעדעקט,
צו זענען מיינע אָבות נישט געוואָרען
אויסגעמעקט...
די פּריוואַט-לינגס-זון האָט שטיל און מילד
קין מערב זיך גערוקט, -
עס וואַקסט, עס שטייגט מין בענקעניש,
כיגער, שיער פאַר צער נישט זאָיס -
וואָס זאָס דאָס יחוס-פּריוועלע פון
זאָנער אַלען דוויז?

8

פוטערן-ברויט.

ווען ס'פוטערן-ברויט פאלט גאנץ דער
ערד מיר אראפ,

דאָ נעמט זיך צעשאַקלען דער באַבעשים קאָפּ:

- „א סימן, מיין לעבען, א סימן, מיין קינד,
דער חתן איז ערגעץ - וואו דוונגע'דיג אצינד“.

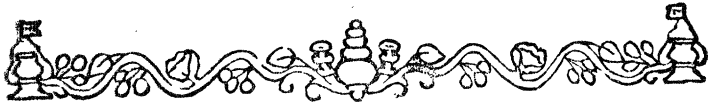
אַ ווידער זעהן וועלסט גאנץ דער
באַבעשים קאָפּ

זיך שאַקלען, ווען ס'פוטערן-ברויט
פאלט מיר אראפ,

דער באַבעשים חנ'דעל, גאין שטערן
דעם קנייטש,

צי הערען דעם ליבען, דעם דימישען
טייטש!

הַבְּדִלָּה-וויין

טרינקען אלע פון ד'בדל'ה,
טרינק אײך אײך אַ טראָפּען וויין,
מאַכט די באַבע צערטל'יך-ערנסט:
- „קינד-לעב, זאָלסט געוואָרענט זײן,

אַז פון טרינקען פון ד'בדל'ה
קריגט אַ מיידעל באַלד אַ באַרד-
אַזוי שטערקט עס אַנגעשריבען
אין דעם ספּרים-שענקעל דאָרט“.

פאל אײך אונטער מיר פאַר אַימ'ה,
טאַפּ אײך ס'גאַנצעלע ביים עק:
גאָט צו דאַנקען... ווייך און מיידעל'ש...
אײסגעשפיצט נאָר בלויז פאַר שרעק.

א סגולה.

ווען אַמאָל אַויף מיידעל־אַויגען
אַיז געווען זאַנ־אַונטערגאַנג,
בערהמט די באַבע פון אַידער מחזור
שנעל אַרויס אַ וואַונדער־זאַנג:

„שפיז מיט גערשטענדלעך אַ הינדעל
ווען אין שטאָדט אַ הונגער הערשט, -
וועלען, קינד־לעב, דינע אַויגען
אַיביג זיין בערהיט פון גערשט.“

אַפּשר דאָססו, באַבע מינע,
אַין דיין מחזור סגולות מערה?
טאָמער קאַססו ס'אַויג פּעררהיטען
פון אַ גרויסער, דאָסער טרעהרה?

דאָס קאַרשעלע.

זאָג מיר, באַזעלעב, דו קלוגע,
זאָג מיר, באַזעלעב, דו שענע:
זאָג, פון-וואָס עס דאָס גענומען
זיך דאָס קאַרשעלע, דאָס קלאַיינע.

זאָיף דעם לינקען בעקעל מינעם?
יעדער געהומט מיך זאָיף די ציידן,
מיידלעך שפעטען: „זאָיז געצייכענטו“
ינגלעך פליסטערן: „ס'זאָיז אַ קו!“...

און עס פליסט דער באַבעס שטימע,
ווי אַ ווייסער, ווייכער שוים:
„ס'דאָס דיין מאמע זיך פער'חידוש'ט
זאָיף אַ רויטען קאַרשען-בוים

אין זיך אָנגעכאַפּט ביים בעקעל,
טאַקי גראָד די לינקע באַק,
ביסט איהר, קינד־לעב, אונטער'ן האַרצען
נאָך געשלאָפּען גאַנץ געשמאַק...

ליב־זשע, ווי זאָ ס'ווד זאָ שענעם,
אַט דאָס קאַרשעל־ע - גאַטס גנאָד...
ס'וואָט דיין מאַמע זיך פּער'חידוש'ט
קאַרשען־צייט זאַמאַל זיין סאָד"...

דאָס נייע קליידעל.

*

„אוי, וואָס כ'שמערה פון נייעם קליידעל,
באַבע-לעב, זיך זאָיס:
לויטער העפטען פאַרנט זון הינטען -
צרות, צרות פלויז!

וואָס זיך רייט-זוועק ז פּאָדעם,
הענגט ז פּרישער שוין...
- „נישט בעצאָה-לט דעם בעל-מ'אכר
האָסטו שניידער-לויז!

טראַג-זקעגען אירום ז גאַנצען
נייעם קאַרבען שָבֵר, -
ס'קלייד וועט זיבענפּאָך בעקומען
נייעם תּן דערפּאַר.

געה, בעצאָה־ל נאָר, שענע טאָכטער,
גיך מל־זכר־געלט -
זיין וועט ס'קלייד מיט דיר זינאָנעם
זינס גאָר זיין דער וועלט!

ג

- „זיצטער נע־זמט עס זיך גאָר טרענען,
כ'בל־יב בני גאָרנישט באַל־ד;
כ'וועל נאָך ווערען זיבערן קל־דעל
באָזע, גרוי זון זעלט!

כ'וועל פֿערגעסען, באָזע־לעבען,
ווי מען זינגט אַ ליד...
זיין צי קומט מיר, זיך זיגל זיצען
טאָקי שטום זון מיד,

יא

אז בעצמה לט דהאב איך דעם קארבען
מיט'ן גאנצען הארץ? –
ווערט דער באַזעס פֿנים מינסטער,
ווערט אַזיהר פֿנים שוואַרץ...

– „שוין נישט אַויפֿהערען זיך טרענען
וועט דאָס קלײַדעל דינסט
פרידער, ביז עס וועט דער שנידער
טון נאָך טאַקי אַזינס:

זאָל ער מודה אַזין מרודה
פון בעל־עמער זיין,
אַז געניידט, געניידט אַזין שבת
רױאָט אַ שטאָך אַרױן!

די חלורת.

ווער עס פוילט זיך פלעכטען חלורת,
פלעכטען וועט א גרויען צאָפּ-
יאָגט די באַזבע מיך צום מולטער,
כאַפּ זיך שטיל זיך פאַרן קאַפּ:

זאָן דאָס געלע בעקער-מיידעל?
חלורת יעדע וואָך - אַ פויד -
אַנגעפלאַכטען אַויסגעטאַקטע,
זאָן געפליבען אַלטע מויד!

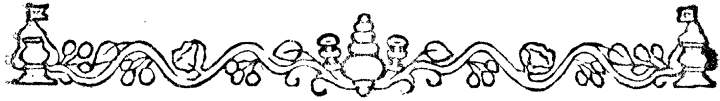
די הַבְּטָחָה.

- ווער עס העלפט נישט צו דער מאמען
זיין דער קינד, זיין שטוב,
דער וועט ווערען זאלע מענשען,
זיך זאל זיין נישט-ליב,

אז דו טוסט זיין קאלטען וועטער
נישט די דה-אנד זארטן,
וועסטו נעגעלעך בעקומען
דיר זון לייט צו פיין:

וועסטו דה-זען נעגעל שזרפע,
ווי ז ווילדע קאזין, -
ברויכסט נאר וועמען זאנצורידערען,
קריגט ער באליד אקראץ:

אויף דער האַנד, וואָס העלפט דער מצמען
ריזרעוודיג זאָן פּיין,
וואַקסען נעגעל גל-זנציג-ווייטע,
ווי דער מאַרגען-שיין...

דזעלף-זשע צו דער מאַמען, מיידעל,
וועסטו דזאָבען שְׁכַר:
וועסטו דזאָבען לאַנג דיין מאַמען,
זיין בעדזיט פאַר צער"...

וואָו זיז, באַבע, דיין דזיבטחוד?
- פרעגט מיין דזאָרץ זיך זיצט -
נידריג זויף אַ דזאָרטען בענקעל
אַט דיין קינד-לעב זיצט...

אַזון געפלייסט דאָס אַיך זיך תּמיד,
ווי אַ פּלינקע בין;
אַיצטער אויף דעם שבער-בענקעל
רוך-זיך אַב פון טון!
אַזון די נעגעל, גל-אַנציג-ווייסע
ווי דער מאַרגען-שנין,
וואַקסען מיר אַין פּלייש אין צארטען
אַבל-דיג אַרײַן...

דער באַפעס זעהונג.

רויבט דער מאַרגען אַן צו שנינען,
טו אײַך דאָן דער זון צוליב:
כ׳זען אַרויס-זיך מיטן רנהלײם
פאַרײן שוועל-כעל פון מיין שטוב.

אײַנגעפויגען איז מיין רוקען,
ווי פאַרײן ד׳זיז דער קרומער פלױט;
אײַך מיין קרבן-מנחה-סידור
שײלט זיך שוין די אַלטע ד׳זיט.

נאָר ד׳שגחה גיט די באַפע
נאָך אײַך אַלעם, ווען זי וויל,
און אײַך קוק מיט צוויי פאַר אײַגען:
שאַרף און קלאַר זעהט אַלץ מיין ברייט!

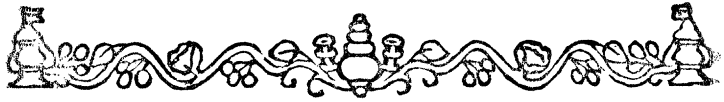

זעה זיך, ווי בני מיר זיין קיכעל
איצט א שטילע פוסטקייט דערשט
זיין פערלאזט זיגמיטען קעהרען
ליגט די זילטע-זילטע בערשט...

זיין פון דרויסען, זעה זיך ווידער,
קלאפט זי יוד צו מיר זיין קיך,
כזעה דעם שטויב פון דער מדינה
זילבערן זיך זיין זינע שיד;

כזעה: ער שלאגט זיך מיט דער זעה,
עפעס יאגט איהם פון דער שוועל -
זיין ער געהט ווי ר'איז געקומען...
זיצט אין מוח ווערט מיר דזעל! -

ס'מ'דעל פלוידערט בני דער שכנה,
זיין דער קיך א פוטטקייט דערשט
זאן פערלאזט זינמיטען קעדרען
ליגט די זאלטע-אלטע בערשט...

דזעלער, העלער שיינט דער מארגען,
העל, אלץ דזעלער ווערט אין קאפ:
ווער עס ווענדט-זיך-אָב פון קעדרען,
קעהרט פון אידום דער שדכן זאב!

זאן געזעהן דאָס דאָב איך איינע,
זאן פערשטאנען, און דערפידהלט,
ווי מיין דינסט דאָט זיין זאָרגע
אידרס אנ'אייגען היים פערשפילט!

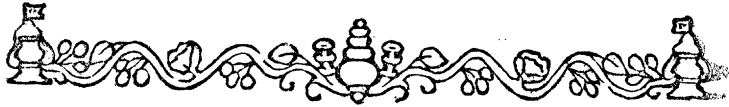
מזל-טוב!

גיסט זי גליין א גליעזעל ווארמס,
פֿשר-קליגערען שפרט-טרוגל -
פאלט דער דינסט פון האנד דאָס גלאָג,
דאָט זי דעגלבע גליעזער צוויי,
שטעהט בעטריבט אַ מיידעל.

קומט גויף ווייכע זיילען גין
גרנגד די באַבע שטיל פון דוויף,
זעהט זי שערבלעך - פאטשט אין הענד:
- „ס'וועט דאָ זיין אַ מזל-טוב
דריינט נאָך, דריינט נאָך טאָקיו“

זיצט מען נאָכין טשאַגלענט זיף,
ס'אָנצע שטעדטעל פאר דער טיר;

פלידוט אַ מחננה פייגעל דורך,
שטעלט זיך אָב דער לופט-שפּאַציר
איבער אונזער הייזעל...

זעהט מען דאָך בעשינפּערליך
חַרְתָּן פֿלֶה, רונדערט געסט,
ווי זיי זענען אַויבען דאָרט
צווישען זיך פּער־קרובֿ'ט פעסט!...
ס'גאַנצע שטעדטעל שמייכעלט.

נאָר די דינסט קוקט מאַדנע טרייב...
ס'באַבע-לעבען קוועלט אַזוי שיינט:
ס'קומט דאָך איצט אַרױס אויף איהרס!..
ס'דהאַט נישט דאָס די דינסט געמיינט,
באַבע, לייבע באַבע!

אין דהויף.

אמער-מאָרגען. - פינף גאַנגער
ווערט שוין וואָך דער דהויף, -
מאַכט זיך לעבעדיג און לוסטיג;
לויפט מען פאַשען ס'עוף.

זייעט אַ יונגעל נאָך אַ מיידעל
פיו צום דהינער-פּלעט, -
שענקט ער איהר אַ קוש אַ צארטען,
שענקט ער איהר אַ גלעט.

ריהרט זיך נישט פון אַרט דאָס מיידעל,
ווייכט נישט, וואָס צו טון...
שלאַגט איהר צו דאָס בלוט צום פנים -
גאַפט די געלע דהון...

עסט דעם מײדעלס יונגער רויטעל
אידור אין אויג זיך אין, -
וועלען אלע, אלע איינער
מיט א „בלוטסטרופ“ זיין...

דער אַלטער סידור.

זיין איין האנד דער אַלטער סידור, רבי-געלד אין צווייטער, אויפ'ן שנירעל אָנגעהאנגען באַמבעלט זיך דער טייטער, – פּלעגט געפלינק די באַבע לויפען קליינער-הינד אין חדר, קמץ-אַגף, גלח'ך מיט יונגלעך, חזר'ן דאָרט כסדר. אַלץ וואָלט שוין גאָר גוט געוועזען; נאָר די יונגלעך שלאָגען – טיטשדאָס קיל פון מיידעל-יאַמער הימעל-הויך זיך טראָגען. זי האָט אַנומעלט שיער גע'חלש'ט, שיער געווען געשטאָרבען מן די קילעפ און מצוה-פעטשלעך, זוי געווען אַ חורבן; נאָר דערפאַר טוט מען אַ ווייבעל אין אַ קינט אַ ברייטער, מיט דעמוזעלבען אַלטען סידור, נאָר שוין אַהן אַ טייטער,

דורכ'ן שטעדטעל דורכ'ן גאנצען צו דעם שוהל-הויף פיהרען.
אי ווי נעהמט דאָס נייע ווייבעל מיט אַ שטאַלץ מאַרשירען!
ווייבלעך שטומען, ווייבלעך גלאַצען, שעמעוודיגע, שטילע,
אויף איהר מויל, וואָס טוט נישט רוהען פון דער שבת-תּפּילה,
ווי זי טוט דאָס מיט דעם חזון מוט קרויל צוואַמען
מיט געבעטען גאָן געוואַנגען צו דער שכינה ללאַמען.
גאָן דער שוהל אַ קנאה-שנאה, שוויצען, שטערן-ווישען,
ווייבלעך דהאַלטען נעבעך אלע אין איין בלעטער-מישען...
זי צעפלאַמט זיך און צעדאווענט שוין אויפ'ס-ניי זיך ווידער:
דאָז דאָך אין דער היים פון קינדווייז אין דעם אלטען סידור!

אַנטיקעלעך.

אַנומעלט האָבען מיידעלעך דריי, שענינקע ווי גאָלד,
מיט טייערע אַנטיקעלעך זיך זאָלבעדריט געפראָדולט:
„איך האָב אַ שטערען-טיכעלע – האָט אַינע זיך בעריהמט –
נאָך פֿון מיין עלטער-באָבעשי, געקעסטעלט און געבלימט“.

„איך האָב אַ ציטער-נעדעלע – די צווייטע האָט שטאַלצירט –
נאָך פֿון מיין עלטער-באָבעשי, מיט דימענטלעך פּערצירט“.
און נאָר דאָס דריטע מיידעלע האָט שטיל אין זיך געלאַכט
אַון שטיל דאָס שוֹיבען-טירעלע פֿון אַלקער אויפגעמאַכט:

„דאָס טייערסטע אַנטיקעלע פּערמאַג איך אַינע נאָר –
די עלטער-באָבעשי אַליין פֿון אַיבער דוונדערט יאָרהר!“

דער קדיש.

צווישען קברים פון געבענשטע מאמעס,
פול מיט גרעזער שפראצענדיגע, קלאָרע,
שלאַגט עס אָב דאָס גרויע, גאַלע בערגעל,
ליגט די שלאַנקע, מיידעלשע עקרוה.

ליגט זיך שטיל דער שלאַנק-געשניצטער קערפער
מיט זיין מיטער-דורשט דעם גרויסען, האַרבען;
זעהט זי אַליין, וואָס טוט זיך אַיבער'ן קבר -
וויל אין גרוב אידור בענקשאַפט אַזיך נישט
שטאַרבען.

זעהט זי, ווי זיין גרויסע וואסער-קאפליעס,
וואס בעוויינען ס'קבר זון בעטראפען'ס,
לעזט-זיך-אויף א נעבעל-זייל א פלאיכער,
גראד דעם גאלען בערגעליע צוקאפענס.
גיסט זייהר ווער זי שלאכצענדיגען קדיש
זיין די שטילע, טויטען-שטילע זאיערן:
עך-זיין וויסטען קבר זאייסגע'חל'ומ'ט,
קינמזאל נישט געבוירען...

א מאמע ג'האט קדישים דריי...

א מאמע ג'האט קדישים דריי,
אברהם, יצחק, יעקב
געגעבען נעמען זיי.

און תמיד דזימליך, פרום און ליב:
אברהם, יצחק, יעקב
געקלונגען דזיגט די שטוב.

די מאמע זיז געווארען אלט,
פערבלידהט מיט יעדען זאך,
פעררוועהטאגט, מאט און קאלט;

נאך שען זאן יונג געפליבען ס'קול,
בעווייל די זאכר ל'עבען
אזיר א'זיביג אזיפ'ן מויל.

דעם קמצנ'ס שטוב.

צווישען וועגען ווילד פערוואקסען,
ווענט פעררהויקערטע פאר שאנד,
מיט געלעהמטע דענד צום געבען
וואוינט דער קמצן פון דעם לאנד.

איינמאל נאר אין שבת-שירה
שיט ער ברויזען אין דער גאס,
פייגעל של'יפען זיך די פיסקלעך -
פיקען? קליקל'ה וחס!

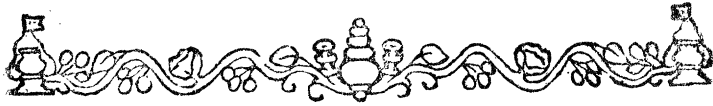
שטעהט ביי אונז אין אלטען ספר
מיטן איינגעקניטשטען ראנד,
אזא פייגעל וועט נישט פיקען,
וואו עס דערשט א קארגע האנד...

לאנג פעררוואַרפּען זײַן דאָס ספּר
זײַן דער קמפּן שײַן זײַן גרױב;
מיט זײַן גרױסען, ברייטען פּױגען
מײדען פּױגעל זײַס די שטופּ.

דעם חזונוס בענקשאפט.

זאמאל אין ראש-חודש ביים שטענדער ביים פענסטער
פערפעהליט דזאט דעם שוהל-כעל אידור שענסטער,
אידור זינגער, דער חזן - זא מענשליכע סיפד:
רזיצט שבעה זין טראכטונגען טריבע.
פערשטערט איז איהם דאסמאל ראש-חודש, פערדארבען:
זא יפש פון דזו איהם געשטארבען...
ער זיצט זין זיין וועה אגעגל-יווערטער, שטייפער
זון בענקט גאך דערצו צו דעם ספר,
צום ספר זין סאמעטען-פארביגער דזילע
בענקט פלאמיג דער דזיסער בעל-רפילד.

די שוהל דזאט צעברומט זיך מיט דילכיגע טענער,
זאלן דזעכער, זאלן דזיליגער, שענער,
זאלן פלוצים - דער כאר דזויבט-זיך-אן צו פערשוועכען
זאלן טרייסלען, זאלן שפאלטען, זאלן ברעכען ...
זאל גאט! ס'ספר נידערט פון זאלן-דזקודש
זאלן שוועבט, זאלן פערליאזט זאלן רזש-חודש
די שוהל, און נערזמט מיטצידען אלע און טראגען
צום זאל, וואס בענקט זאל זאלן קל-זאלגען ...
פון דענסמאל געווארען זאל דזיליגער ענין,
זאל דזאלגען ביים זאל זאלן זאלן.

אַ שפּרע-גרויל.

שטוים געל'עגען אַז אַ מידער
שפּרע-פּרידען אַומעטוים,
אַז דער לופט אַ שפּרע-ניגון
אַז געגאַנגען ציטריג אַום.
פּלוצלינג פּלאַזט אַ ווינד אַ קאַלטער,
ס'וואַקסט אַ יאַמער, גרויס, אַלץ גרעסער:
ס'האַט אַ יוד געקויל'עט ס'וויבעל
מיט דעם שפּרע-מוזיק-מעסער!...

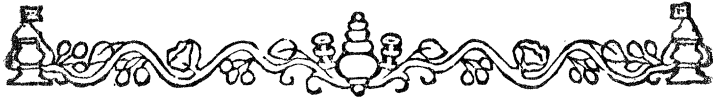
דעם זיידעס שבועה.

זארום דעם צעהנטען תמוז,
דעם טאג, ווען ר'האט געיעהרט זיך,
האט זיך דעם זיידעס וועדהטאג
פערגרעסערט און געמעהרט זיך.

דער רופא זיז געקומען,
פערצויגען שטרענג די ברעמען, -
מען זאל נאר זעהן וואס גיכער
דעם פוס זארגבצונעהמען!

דאך ער - ער שווערט א שבועה
ביים טאג, וואס ר'האט געיעהרט זיך:
קיין זינס פון אלע גלידער,
צווייהונדערט אכט-און-פערציג,

וואָס גאָט דוּאַט איהם בעשאַפּען,
וועט ער נישט ל'אַזען מינערן -
אַזון בעסער וויל ער שטאַרבען,
אַזי ס'ל'עבען זיך פּעראומערן!

* * *

דער זיידע זיז געשטאַרבען,
שוין ס'ל'עצטע מאָל געיעזערט זיך
מיט זאַלע זינע גל'ידער -
צוויי-דערט אַכט-אין-פּערציג...

נתיף תשעה-בגב.

כבין ז קינד געווען, - פערצער-הלט די
באבע-לעב, - א קל-יינטשיק מיי-דעל;
פייגעווא-אינט א שטא-ל-צען מנד-ג
דאָב איך אין מיין אַרים שטעדטעל.

תשעה-בגב, שוין מוצאי-תענית,
ס'זיפען מאנסביל, ווייבער, קינדער,
יעדעס נפש מיט זיין קינד-
לויפט מען זויף די גרויסע וואונדער,

אזיף דער נאכט-ליך-שווארצער לאַנקע..
זון מען ווארפט צונויף די קינד-ים -
און עס של-ענגע-ט זיך א פל-עמעל,
גאָר א קל-יינטשיקס זון ז דינעס...

נעדהמט מען פרישען פעך דערגיסען
צו דעם פארג פון קינד'ס, אינד'ס -
מאכט זיך צווישען ערד אין דימעל
באלד א פייערדיגער שיכור...

שטעהט מען, קוקט מען אויף די וואונדער:
וואָס מיר זענען, וואָס מיר קענען,
ווי אזוי אין פעלד אין ריינעם
טוט דער וויסער גלור ברענען...

ווייט ארום דאָס זיך דאָס פייער
אין די דערפער אַנגעשלאָגען...
פון דער לאַנקע דאָס אַ נאַכט-ווינד
אזוי צוריק אַרומגעטראָגען -

זיבער סעדער, זיבער גערטנער
צו זיכטיגניעם מארגען:
נישט געוואלט אויפ'ס יאהר מין שטעדטעל
זיך מיט קינד'ס פריש פערזארגען!

צוים „בעשוי“.

די ברייטע פאָרטר „שױען“. פארטאָגס. אַ געקאָך, —
מען טראָגט צו דער קאַטש אידער די קופערלעך נאָך;
דער מאַרק האָט צעווינקט זיך מיט קלייט און מיט קראָם
און וויגשט אידער אַ שענעם, אַ ברייטען ווילקאָס
געמאַכט שױן, מיט מזל, אַ צוויי-דריי וויאַרסט אַקס —
דער באַבעש פּנים ווערט רוים-געלער וואַקס...
זיך אַומקער-הען וואַגל נאָך געוועזען פּוּגל;
פּערגעסען דעם עיקר! צוים גוטען דזל-נאַיט
די שעכטעל מיט זיידענע שטרענדלעך פּערפּוּגל —
צו פּרובען ביים „שױען“ דער פּלדזיס געדוּגל-דו...
דערווייל האָט אין דרויסען פּאַרנאַכט זיך געמאַכט,
וואָס חלומ'ט אַ באַבען אין גאַט'ס אַ פּאַרנאַכט.

ווען ס'קאטשעל פליהט שנועל צום „בעשוי“, ווי א באהן?

.....

.....

אין אויסגעצעהלט שטעהט שוין דער טיש מיט גידן,

פון צעהנדליגער ליכטלעך בעשטראהלט און בעטריפט,

שוין ליגען די תנאים גע'חרזמ'עט, פערבריפט.

געהארטעוועט פלוצים ווערט ס'הגארין ווי א שטיין:

די תנאים זיי רייסען ביים לייגען זיך גיין!

די תנאים - געשריבען גיין גחרת, גיין פרייד -

ווייזט-אויס, וועלען אָבגעקן אין טרעהרען, אין לייד..

אַ פּרייהמאַרגען.

יעדען מאָרגען ווערט די באַזע
וואָס אינאַינעם מיט דעם האַן:
ס'איבערשמועסען די קלומות
הויפט פון ערשטען קרייז זיך אַן.

— „ס'יונוואַרג איז אַזויך ניס געגאַנגען,
אַזויך מיין קינד-לעב צווישען זיי“—
בערהמט זי הינט אַ טרוים דערמאַהגען,
פרייהט-זיך אַזויך דעם ליפע-טרהיי.

יעדער וויל די זכירה האַבען,
טרעפען אַזויך דער פרוכט אַמאַל,
וואָס צוויי פרוינע ניסלעך ליגען—
ביידע אַין אַ שותפות-שאַל...

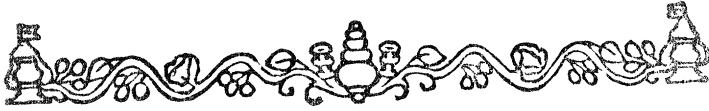

וואסער מ'דעל טרעפט פון אלע
 זויף דעם קל'ינעם ליבעס-פאר -
 וועט מיט דעם בעשערטען נעסטען
 אין איהר היזעל שוין אויפ'ס יאָהר"...

.....
 - „ס'קינד-לעב דוָאָט די נוס געפונען,
 זי פון אלע ג'דוואַט דאָס גליקו" -
 (זוי, ווי ווערט די פאַבע מונטער,
 זון זויף גוט שוין רעדעוודיג).

„ס'פינקעל'ט מיר אוש פאר די אויגען...
 טאַטע-פאַטער, כ'דוואָף זון כ'דוואָר!
 ס'קינד-לעב לאַכט און גליהטווי צונטער,
 ס'זיז מיין קל'ום נישט קיין נאָר!"

זאון די באַבע שטראַ זלט און לויבט זיך,
קריגט וואָס מעהר אידער קלום ליב...—
זאון דער ליפע-טוי פערשמעקט אונז
זאין דער לענג זאן ברייט די שניב.

דער נאַשער.

אונזער קעכין שרייט און רודערט,
 ליארמט, וויל דעוועט און רעש'ט—
 עמיץ דאָס גאָט גאָדער פּוּטער-קוכען
 פון דער פּאַן גאַרניסגענאַשט.

קוקט מיך אַן מיין באַבע-לעבען
 מיט דעם מילדען אויגען-גראַנק:
 — „איינגערעגענט וועט דיר ווערען,
 טאַכטערשי, דיין חופּה-קראַנק!“

.....

און ווען מ'האַט געפיהרט מיך—פּלֶה—
 צו דער חופּה מיט מיין פריינד,
 האַבען מענשען שטיל געשמייכעלט,
 אָבער וואַלקענס שטאַרק געוויינט...

נֶאֱמַר אֵיךְ בֵּין דִּיר, רַעְגֵּעַן, מוֹחֵל:
אֵין דַּעַם גְּרוֹיטען חוּפְדֵּ-טֶאָג
נִישַׁט פֶּערשעמט געטאַרט האָט ווערען
מִיר מִינן בַּאָזעס אַל־טע זאַגן.

פריהו לינגשפרתיים.

עס קומט פון גן-עֶדֶן צו פליהען
אַ זיס, אַ מְחִיָּה'דיג ווינדטעל...
דוּיב-אונטער די הענד פאר די אַויגען,
בענטש, באַבעשי, אונזער געזינדעל!

קום רודיג אַרויס אַויפ'ן גאַנעק,
דער, זיידעשי, אויף זיך צו פעלצען -
דער ווינד דוּאַט הינט מורא צו בלאַזען,
די שברת-ליכט זאַלען נישט שמעלצאָן.

די שפרת-ליכטער-לעך.

איצט ביסטו שוין אז ווייבעלע
ביז דוונדערט צוויינציג יאָהר, -
איצט נאָך דיר שפרת-ליכטער-לעך
און ליכטער-לעך צוויי פּאַר.

אין „קורצען פרייטאָג“, ווייבעלע,
געדענק, אַפילו דאָן
צינד-אָן בעצייטענס ס'ליכטער-לע,
נישט עובר-זיין דעם זמן!

צו גאָט ביי שפרת-ליכטער-לעך
בעט שטיל און רייס ביז-גאָר;
פערשטערל, ווי ס'קומט, די אזויגעלעך,
נאָר זענג נישט אָפּ די רואָר.

און ליגאזטו אַפּשר זיך פון רוזן
אַמאָגל סוף-וואָך אַוועק, -
געדענק, די שבת-ליכט על עך
נערום-מיט. נערום-מיט אין וועג!

קאַנסט בלייבען נאָך אין ריינעם פעלד,
אַליין אין ברייטען רוים...
טריף-אַן די שבת-ליכט על עך
אין דרויסען צו אַ צוים.

די ברכה.

צעה'ל איך, צעה'ל איך זינע בריוולעך
בריוועלעך אַ סך;
צופט די באַזע מיך ביים אַרבעל:
- „לאַז זיי, לאַז געמאַן!

לאַז געצעה'לטע זאכען, קינד-לעב,
רויהט קיין ברכה נישטו! -
האָב איך ווידער אַין אַ מיש-מאַש
זיי צונויפגעמישט.

לאַכט דאָס וואַרץ ביי מיר אין-דרינען
דהאַפערדיג אַזון שטאַרק, -
צו דען קאַנען זינע בריוולעך
ווערען קנאַפ אַזון קאַרגז...

.....

יאָהרען פלידזען. בלאַסער, ווייסער
פאַר דער קאַלדעך-וואַגנד
וועג איך ס'פעקעל אַלטע בריוולעך
אַין מיין שמאַלער האַנד...

ליגט דאָס פעקעל אױף דער האַנד-פלאַך
ווילד צונױפגעמישט;
לייכטער אַיז עס נישט געוואָרען,
שווערער - אַזױכעט נישט!

אוי, ווי ס'ווערען פּלוצים האַרטליך
אַזױף מיין קאַפּ די האַר...
ניין, ער האַלט מיך נישט פּערגעסען,
באַבע-לעב, נישט-וואַדזיר!

ניין, ער דהזגט זיך נישט געפיטען, -
דוויכט זיך גאר נישט זין!
כ'דראָב נאָר, צעהלענדיג די פּריוולעך,
ד'י ברכה זאָגעט זין..

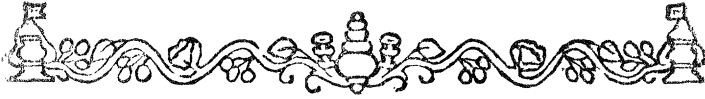
זײן דער פרעמד.

קלאַג זײך זיך דאָווען אין בריוועל:
„ברױט פון טאָש, די לעצטע ברױט,
וואָס זײך פלעג מיר זאָבזשפּאַרען,
גנב'עט מיר די פרעמד אַרויס!

זױ, זאַנ'זומגליק, באַזע-לעבען:
זײן רהו-האָ דאָ, זײן דער פרעמד,
מוז שױן אַונזער-אַײנס פּער-לירען
וואָס ער רהאָט - פון לײב דאָס העמד!...

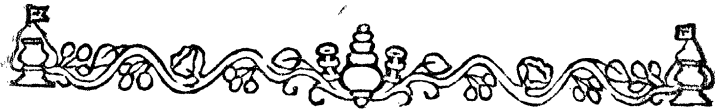
קומט דײן תשובה, באַזע-לעבען,
ווערט מיר פּלוצים אל'צדינג קלאָר:
„ביסט צו רזש-לײך נישט געגאַנגען
זײן דער פרעמד צום אַנהױב יאהר;

זענען אָנגעפֿאַקט די טאַזשען
מיט ציגאַרען, ווי מיט בליי -
וויל שוין, קינד-ליעב, עפעס-אַנדערש
נישט דערדזש-אַל-טען זיך אין זיין

אַ פּריוועלע דער באַפען.

ווען כ'האָב זיך פאַר מיין שטעדטעלע
צום לעצטען מאָל פּערנייגט,
דאָ האָסטו מיך, מיין באַפעניג,
גאָר פּריוועלעך אַריינגעצייגט...

אַריינגעלעגט זיין קלומעקעל,
פּערפאַקט, בעוואַרענט גוט -
צעדין נאָדלען, זיפען שטרענדלעך גארן,
אַ שער, אַ פינגער-רוט.

- נישמה מינע, - זאָגסטו שטיל,
מיר גלעטענדיג ס'געזיכט -
געדענק, וויפּאַלד עס לעכערט זיך,
טו-אויס דאָס קלייד, פּערריכט!

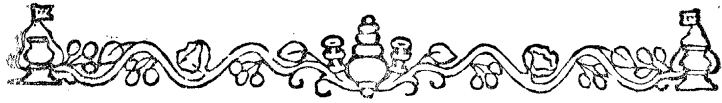

נישט זאל קיין מענשענס דהאנד אויף דיר
פערניידזען, קינד-ליעב, ס'ל'אָך:
דער שכל ווערט פערנייהט, פערשפארט,
פערשטאַפט אַזוי ערנאָך!

בעקומען קאַנסטו, פֿשר קינד,
אַ קאַפּ אַזי טעמפּ, אַזי שווער -
אַזון פֿאַהרסט דאָך ווערען קלוג און קלאָר
דו פֿאַהרסט דאָך אַזיין די ל'עדהר"...

אַיך די אַזי זיך דאָ אַזוי אַרוםגעקוקט
אַיזט, פֿאַפע-ליעבען מיין, -
וואָס אַנבעלאַנגט דאָס קעפעל מינס,
ס'אָזי קאַנסטו רודיג זיין.

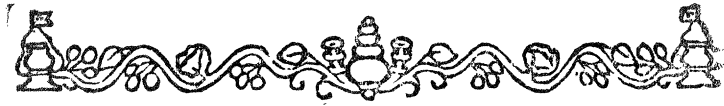

קנין האבד, קנין דרים וועט נישט אויף מיר
פערבאפען דאָ אַ לאַך:
יעדוועדער לעבט פאר זיך אליין, -
דוידהאַ! אַ ווילד געקאַך!

און טיילמאָל נאָר דאָ ווער איך שוואַך,
אַון ס'דוואַרץ טוט ביטער ווערן,
אַז קיינעם, קיינעם געהט נישט אַן,
צו אַבגעריסען כ'געהן...

דער שלוקערץ.

ניין, נישט פשוט איז מײן שלוקערץ, —
ערגעץ, קינד-לעב, ווייט צי נאָרונט,
ווערט דער נאָמען פון דיין באַבען
ווינט אַ גאנצען טאָג דערמאָדונט.

אַפּשר מאַכט אַ מונטער מיידעל
אַיצט אַ טענצעל און געדענקט
מײן צום גוטען: כװאַפּ אַנומעל׳ט
ס׳קרומע פיסעל אַוינגעלענקט;

אַפּשר וואָו אַ דױזען-קלשורט
און מען גיסט דער באַפעס זאַפט
צווישען ליפען אַויסגעבלײכטע
צו רפואָה און צו קראַפט.

ניין, נישט פשוט גיז מנין שר-דיקערין -
ערגעץ, קינד-לעב, ווייט צי נאך-הנט,
ווערט דער נאָמען פון דיין פאָפּען
דזינט אַ גאַנצען טאָג דערמאַנד-הנט...

אַפּשר טויט גאַ פּרוּמער רבי
אַיצט דיין פאָפּען מופּיר-דיין
אַפּשר - נישט בע'שעה'ט זאל ווערען -
אַפּשר גאַר דער טויט גאַ-דיין...

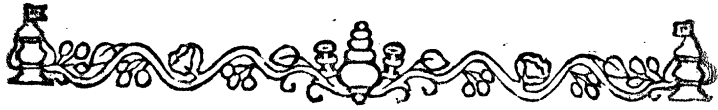
דיין לעבען.

טײלמאָל, ווען א שטייג לױפטעל
אונז דער אַווענד ברענגט –
זעה אױך עפעס, אַ פער׳צער׳טע,
ס׳ציטערט... ס׳ציטערט... ס׳דזענגט...

דױך אין לױפטען שוועבט א הערעל,
גאָר אַ דינטשיקס, קלײנט,
און אױף אױהם, אַ פאָפע לײבע,
דזענגט דאָס לעבען דינט...

און אַז כױשמורע-צו די אױגען,
פאָפע לײבע – דאָן
אױ, ווי זעה אױך גוט דאָס הערעל,
און עס אױז פאָרדאָן...

הזינט, ווען נאך א שטיפיג לופטעל
זיך מיט אידום צעשפילט, -
ווערט דער הויך פון מינע ליפען
מיר פאר שרעק פערקיהולט!

אזונסטו וואס-עס-איז אזועלכעס,
שמיכעלסט לאנג, פערבענקט -
זעה איך עפעס, א פער'צער'טע'
ס'ציטערט... ס'ציטערט... ס'דענגט...!

דאָס יאָגדע-פל'עק'על.

„ניין. נישט לאָזען וועט שוין ס'פלעק'על,
- גיב זיך שווער א קרעכץ -
אַפגעקלאָגט שוין ס'חל'ה-דעקעל'על.
יאָגדעס-אַינגעמאַכץ“

שטערהט, ווי זיין א טרוים, פערל'ירען
ס'פאַפּע-ל'עפען גאַנץ, -
לאַנגע רינגל'עך זיין די זאיערן
קריגען מאַדנעם גלאַנץ...

- „ווען עס וועט דער דרויסען זאיסזעהן
טרויריג, גאַל זון קאלט,
ווען די לעצטע יאָגדע זאיסגעוין
וועט זיין טיפען וואַלד“;

ווען דער הערבסט די ברוסט וועט קלעמען
מיט זיין לעצטען גריס, -
וועלען יאגדעס מיט-זיך געדומען
דאָס, וואָס זייערס איז...

וועט דיין פלעקעל געלום ווערען,
קינדלעך, שטיל, פארטאגס,
אין אַ טאָג אַז כמורען, שווערען, -
אין די פאָרבע, כוזאָג'ס"...

• • •

דריסען בליאָזען קאלטע ווינדען,
ציהט אַ רויער דרויך, -
ס'פלעקעל איז מיר לאַנג פערשוואונדען
און די פאָרבע אַזיך!

•

די צוגארה.

„גוטע נאכט זויף דיר, מיין שטעדטערל,
זאן זא גוטען רזמידו...
צי עס רוישט פון בוים זא בלעטערל?
צי גאָר זינגט דער זאומעט? -

שפעט. עס רוהען זאלטע טרעפען,
ס'קרעכצט שוין נישט קיין שטאָפערל;
ס'נעהמט דער טויט די זויגען קלעבען,
כ'זאָג זא לעצט „רהמפיל“...

לייענט מיין צוגארה - צעטערל
מאָרגען זאָהן זאנ'זאומעט:
פון דעם האַלץ, וואָס כ'האַב מיין בעטערל,
שטערהט זיין שוהרל אַנ'צמוד.

וועט אידור מארגען מיך בעגראָפּען,
נעדהמט, צערה־זקט מיין בעטעל
זאָן גיט־מיט דאָס וואָלץ דער באַבען
זאָיף אַ קבורה־ברעטעל.“

* * *

לאַנג פּערפּוילט איז ס'קבורה־ברעטעל,
ס'שטעהט ביז־אָיצט דער עמוד...
גוט־נאכט אויף מיין באַבעס שטעדטעל
זאָן אַ גוטען רזמיד!

אַבגעהויבען ליגט די באַבע...

אַבגעהויבען ליגט די באַבע

אַזויף דער קאַלטער דיל...

סיקומט צונויף זיך די משפּחה,

קרובים, קרובות פיל.

אַון פון קליינעם ליבען דהיזעל

ווערט אַ טרויער-דויו...

דאָאַל-ב-פערמאַכטע טויטע אַזיגען,

וועמען קיקט אידער אַזיס?

עפעס קליינגט אַין מיר אַ ניגון

פון אַנאַלטער צייט -

רייד געזונגענע-געזאַגטע,

דיינע, באַבע, רייד!

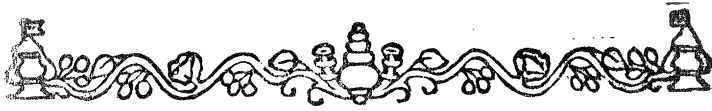

„נאָך פֿל-זמן ר' איז נישט בעגראָבען,
זי-זשע וויסען, קינד,
זעהט ער, זעהט דער מרת נאָך יעדען
פון זיין רויז-געזינד“...

אַפגערויבען ליגט די באַבע
אויף דער קאַלטער דיל;
וואָס-אַמאָל קומט-זי אַ קרוב,
בעט מחילה שטיל...

ליכטער שפּרייטען-אויס אַ רינעם
וועקסענעם גערודן.
יעדען, יעדען זעהט די באַבע
אַונטער'ן שוואַרצען טויך...

דאָס רינגעל.

„קיינמאָל זאָלסטו עס נישט אויסטון,
 נישט אין פרייד, אין נויט,
 סײַדען אז דו וועסט זיך וואַשען
 צו אַ שטיקעל ברויט“...

כ׳טראָגעס, כ׳טראָגעס, ס׳קליינע רינגעל,
 ס׳שטיינדעלע דיין בלאָזד׳ס -
 זיך צו וואַשען, באַבע-ליבען,
 אזוי נישטאָ צו וואַס...

אַבער גאָסור, באַבע-ליבען,
 צי דער רזעניר גרע;
 גאָלאַ וואָס - דער שלאַנקער פינגער
 רזעלט מיר אַפגעדאָרט...

נאָר דערפאר דוָאָב איך דאָס רינגעל
ווי זאָנ'זאָיג געשוּינט, -
נישט פערבלאָנדזעט האָט מיין פיסעל,
וואָו דער מלֵוָה וואָווינט!

זיך צו שוידען פון דעם רינגעל
טראַגט דאָס דוואָרן נישט זאָיס...
ענגער, ענגער ווערט דאָס לעבען,
זיין דאָס רינגעל - לויז.

גוט-וואָנדל!

ווימעלט מיר דער זשברג-הימעל
פול מיט וואָלקען, גרוי און ברוין, -
שטעה איך מיט דעם גוט-וואָך-ליכטעל:
טאָר מען נאָך נישט, אָדער שוין?...

קנױלט פון שאַטען זיך מײן טױטע
באַבע מיט אַ שטומען וואָונק:
„אױצט, אין טונקעל־ײַעה פון יִברת,
וואָרף אַרײַן דעם ערשטען פונקו“...

און צעפליסט מיר מיט דעם שברת,
אזי עס רױבט-זיך אַן ס'געיעג...
צינד איך אַן דאָס ציטערדיגע
מזל פון די זיבען טעג...
.....

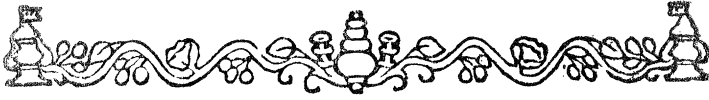

גוט = וואָך!... כ'שטעל זיך דיר אַקעגען,
ווי די באַבע רהײסט,
מיט אַ פּרײען העלען פּנים,
ליכטיג, אַזויסגעלייזט!

כ'טרייסעל-אַב פון מיר די דאָגורט
צו דער פּוילער וואָך;
כ'שפּריץ מיט פּרישקײט, ליבער שברת,
כ'שפּריץ מיט טוי דיר נאָך!

ליאָך, מײן רואַרץ, אַ לאַך וואָס טיפּער,
פּאַלג דער באַבעס מײן, -
וועט די גאַנצע וואָך אַ שטאַרקע,
אַ בעוואַרצטע זײן!

פלה-יאָהרען.

וואַלד-מײַדעל.

פידר זיך מיר א ליבע מיט א בוים א שלאנקען,
זיך זיך אויף מיין בויםעל, שטילטשיק, אין געדאנקען.
פאדלען האט מיין ליבסטער, מיך וועט ער נישט שטעקען,
כזאל אפילו טויזענד צווייגלעך איהם צעברעכען...
געהט פארביי אַ חברה מיידלעך מיט חרונים,
גאפען זיי זון לאכען פון געזעס פון מינעם;
שפאטען זיי זון רופען: „קום מיט זונז שפאצירען,
ביסט דאך גאון א חרונ - וועסטו ס'רעדעל פידרען?“
לאכען זיי זון רופען, שרייען זיי זון שאלען, -
בין זיך, טענען-בויםעל, דיר אראפגעפאלען?

צער-ויל איך מיר די ביינדל'עך, צי איך האָב נאָר אלע...
ניגעבוירען, וועלדעל, גאָיז זי דיר, דיין פֿלד-ו
אַטעמען די בוימער, ווי בעגליקטע מענשען.
דישט פֿאַר מינעטוועגען דרויף אַ גומל-בענשען...

בײַטש-חומש.

אזי, וואָס וואָזילער שדכן
אָלע יעזר אַיז!
אזי, וואָס גאַלד זאָן זילבער
וואָרפט ער אַידער צו פיסן -
בײַן גענוג שוין, מײַדלעך,
סײַטש-חומש געלײַנט:
עפעס יאָגט אַרויס מיך
אַין דער נאַכט מיך דײַנט.
ליכטיג אַיז די פענקשאַפט,
טונקעל אַיז די נאַכט, -
לאָזט צום גליק אײַך, שוועסטער,
זילבער-דזעל צעלײַכט!

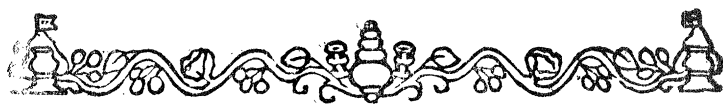

שגאטענס דהאָט דער גאווענד
ש ו ר ו ר ת'וויוו צעשטערלט...
גאָפּש וואַרטען שקליחים
גאָרף גאָרף גאָרף אין פעלד!

דעט די ווייטקייט ציטערט,
צוקט גאָן בליצט, גאָן רופט, -
צירונג גאָלדענס שימערן
זעה גאָרף גאָרף דער לופט...

לאָזט צום גליק איך, שוועסטער,
זילפער-העל צעלאַכט:
ר ב ק ה' ס שטערן שינען
וועט די גאַנצע נאַכט

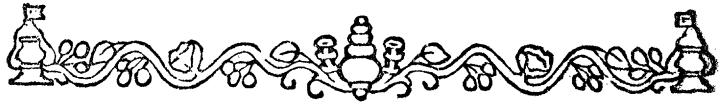
אַסתר המלכה.

קלאַפּט און רוישט דער גרעגער,
מ'דערט אַ וואָרט קיים-קיים, —
נישט פּערט ייִבען וועט אַיהר,
מענשען, מיר מיין טרויבן

ס'פּאַלֶבט מיין סיצען-קלֶידעל
זיך אַהער-אַהין —
ס'ווערט דערפּון אַנ'עכטער
ברייטער קאַרמאַזין...

ס'שמאַלע רויטע בענדעל
וואָס פּערשלייפט מיין צאַפּ,
נערמט מיר קרוינען דערליך
שאַרלֶאַך-רויט דעם קאַפּ:

עפעס ווערט מיין פנים
תנ'עוודיג און שוואַרץ...
ווי די מלכה אַטראַ -
שמייכלט שטיל מיין האַרץ.

און כ'בלידה אַזויך אין שענקסט,
און מיין קלום אַזויך, -
מלכה בין אַזויך, מלכה!
און פאַר מינס אַ האַרץ

גיט אַוועק דער מַלך
אַזעט אַ האַלבען לאַנד, --
כ'בין די מלכה אַטראַ
אַונטערן פּור פּור - באַנד!

פֿאַר דער טיר.

ווען דער טאָג איז דרייט,
ווערט דער דורשט אַ קרענק, -
שיקט מען מיך אין ברייט,
שיקט מען מיך אין שענק.

בלויב איך אַזויף אַ וויל,
כ'שמועס פֿאַר דער טיר...
אונטער דער פֿאַטשייל
שוימט דאָס פֿלעשעל פֿיר.

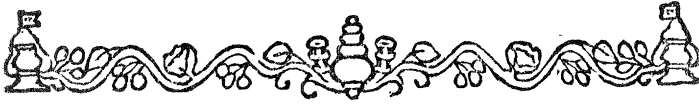
דאָס איך זיך פֿערוואַלט,
ס'איז דאָך דרייט צו געוואָ;
פֿירל איך, ס'בעקעל פֿלאַמט...
ווער איך פֿירלדיש שען!

זיין זיך, מידעל, זיך
זיין שידוכים שטעה;
מיינט מען ס'געלד, נישט מיך -
זיין מיר זיך זיין ווער!
שא... פון יענצייט פלעגט
לעצט זיך עמיץ זיין, -
זונטערן טוף מיט שפילט
שיסט דאס פיר זיין!

דאָס רויטע קלאַידעל.

פּלעגט דער ליבער זומער אָנצוקומען -
וויסלען זיך די קלאַידלעך רועל און מילד;
אזיך נאָר אַזיגע געהל, ווי אַזיסגענומען,
אין אַ רויטען קלאַידעל אַזינגעהילט.

ס'איז אַ זכורת דעם קלאַידעל אַזיסצוזוכען:
געהל אזיך מיר אַמאָל אין גאס אַזויס,
מוז אזיך, מַעשד-שטן, זיך פּערקריכען, -
קוקט מיין באַזע זיך די אַזיגען אַזויס...

כ'האַב אַ באַזעשי, פּמעט אַ פּלינדע,
ווינקט מיין קלייד צו איהר ווי רויטע מאָהן;
צום אַזועקגעהן בין אזיך אַ געשווינדע,
נאָר דער צריקוועגס קומט מיר שווערליך אָן...

פֿלעג אײך זיך פֿערשפּיל־ען, צוצוקל־עבען
דרױסען, נאָכצוגאָפֿען יעדער פּוֹדער,
מיט אַ בױמעל־זיך אַזײַנס פֿעוועבען—
זיצט ביים שוועל־די באַבע, בענקט צו מיר...

ביז אַ שמעטער־ינג אַ גרױסער, רױטער
לאַזט פֿון ווייטענס צו אַיהר אויג זיך זעהן, —
שטראַהלט דאָן אויף איהר בליק, דער האַלב שױן
טױטער,
קאָן די פֿלינדע מיר אַקעגענגעוֹן.

1

דאָס טירעל.

פֿי זאָנו אין דעם שטיבעל איז אַל צדינג געפאַסט,
 כְּאַמטש געהום זאָן פערבעט מחותמים צו גאַסטן.
 דער טאַטע - אַ מאַיסטער זאָן איטליכען פאַך.
 מאַר טאַקי קיין שינדעל נישט פּעדלען זאָן דאַך.
 די לאָדען זאָן דרויסען פּערקלאַפּען זיך פּיין.
 קיין שפּאַלט טאַר זאַנדאי זאָן קוימען נישט זיין.
 זאָן זאַך נאַר, זאָן זאַך, וואָס זי לאָזט נישט צו רודן.
 דאָס טירעל, דאָס טירעל געהוט קיינמאַל נישט צוין.
 דער קלאַפּ-שלאָס האָט זאָן-זיך אַ קאַליעדילג האַרץ.
 זאָן ווי זיין צורה - פּערזשאַווערט זאָן שוואַרץ...

די אַנגעל צעסקריפעט זיך דווייזיג און ביין,
אַזוי אַז פּערציטערט בלייבט ס'גאַנצע געדווייז?

* * *

אַ שענער פּרידזמאַרגען, די זון האָט געבלענדט, -
דאָס טירעל צעטראָגען בעוועגליכע דזענד...
אַ זיך שטעה א פּערפלאַמטע פּיו טיף, פּיו צום ביין,
שדכנים... זיי רייסען דאָס טירעל אַזוי אַזוי!

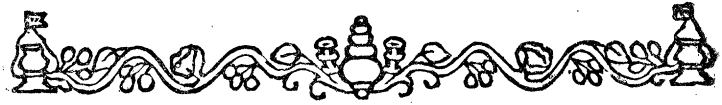
ח ל ו מ ו ר ת .

זיך בין א קינד א דזייט געליבטעס
 זון דזאב גע'חלומ'ט ליכטיג, ליב:
 די מאמע נייעהט א חופה-קליידעל,
 דער טאטע פויט פאר מיר א שטוב.

זון ווידער דזאט זיך מיר גע'חלומ'ט:
 א גרויסע, קאלטע טרויער-שטוב;
 די מאמע זיצט זון נייעהט רזכריכום,
 דער טאטע גראבט אין דרויסען ס'גרוב...

זיך בין א קינד א דזייט געליבטעס
 זון דזאב גע'חלומ'ט ליכטיג שען:
 די מאמע באקט דעם סעודה-קוכען,
 דער טאטע קעל'טערט חופה-וויין.

זיין ווידער דזאָט זיך מיר גע'חלום'ט:
זיין שאַרבען ליגט צעהאַקט די פלאַש...
זיין טאַטע-מאַמע זיצען נידריג
זיין שלינגען שטום אַנ'איי מיט אַש...

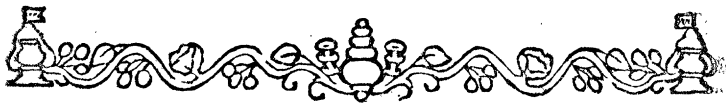
אַין בעקער-שטוב.

אַ שידוך דאָט געמאַכט-זיך -
אַזאַזויסגענומען גליק!
די מאמע ווינט אַין פריידען,
דער טאטע אַזויסגעלאַכט-זיך,
פאַר גערט קוועלענדיג:

זיין טאָכטער אַזוי קליינע,
פריין-קנעוודיג אַזוי פריש,
ווי יענע ליבע זעמעל,
די שמעקעדיגע, שענע,
פון וויסען בעקער-טיש...

דזינט מיט אַ בליק אַזוי נאָטען
בעוועגט זי זיך, ווי פרייהי,

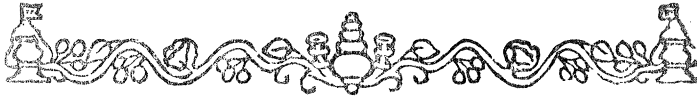

שטיל צווישען טאָטע-מאמען -
און ציכטיג און געלאָסען
איז יעדער מיידעל-רידהר.

נאָר גיררע אַויגען וואַנדערן,
פערזאָמערטע און שוואַרץ,
צום טאַטענס אַ געזעלען...
פון אַיין געבעקס צום אַנדערן...
פערשטומט איז טיף איהר שמארץ.

באלד וועט זיך אַיבער-אַקען
אַ חלום דזימיש, ליב...
ווער פאַלגט דאָס נישט אַ טאַטען? -
נאָר ס'האַרץ בלייבט איינגעבאַקען
אַין אַט דער בעקער-שטוב...

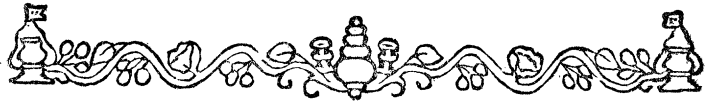

איבער נאכט.

וואָס דאָס זיך דאָס מיט מינע דאָס געמאכט?
געשעהן אַ וואונדער פלוצים איבער נאכט:
געווען אַ קנול אַ בלאַנדער, שווער און דאָרט, -
און דאָס מיט-אוינמאָל גלאַנציג, גלאַס און צאָרטן
געווען אַ פלאַנטער, קורץ, געדיכט און ווילד, -
און דאָס צעפלאַטען ביז צום קנעכעל מילד,
און דאָס ווי גאָלד צעשמאָלצען און צעגלייזט -
די דאָס, יואָס דאָס און דאָס דאָס דאָס גערודט

גאויף שוואַמען.

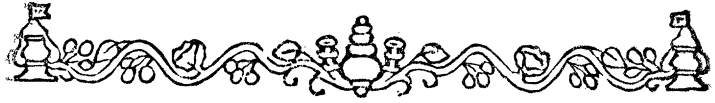
אַ גאַלד'נער טאָג אין מיטען וואָך -
 אין וואַס-זשע ברויכען מ'דלעך נאָך?
 מען געהט „גאויף שוואַמען“ קויש ביי קויש;
 אַ ריזע אַ שר-ת-ל-ר-ויש
 ליגט גאויפן מ'דעלשען געזיכט...
 מען זינגט פון פרייד אין זונען-ליכט,
 מען רופט-צונויף זיך, זאמעלט, צעהלט,
 דעם פריק'ס וואַלד ווערט אַינגעטיילט:
 מען ווערטעלט זיך, מען שטימט זיך אַב,
 אַ נחלה גאויף אַ מ'דעל-קאַפּ,
 אַ נחלה וועלדער-אַינגעמקייט...
 מען קלויבט צעשפליטערט און צעזייט.
 אַ וואַלד מ'פלו'מ'שט לער און שטיל -
 אין דאָך האַרצקלאַפּענדיג אין פול!

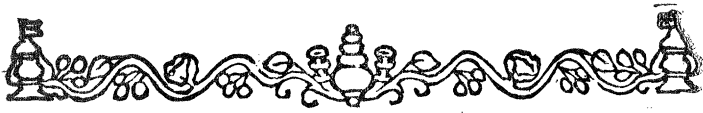
אויף שטילע סטעזשקעס ציטערט ליכט,
און איינע קלויבט, און קלאַנגט, און זוכט:
„גיב, וואָלד, מיר אַ פּער־סמ'טען שוואַם,
אין דערצען גאַרט אַ פּלאַנטיג ים,
ער האָט געזאָגט, געקושט די האַר:
— „איך געה, נאָר כ'קום דאָך פּונקט צום יאָהר!“ —
און ריינט לויפט־אַב דער לעצטער טאַג!
אַ, שטאַרבען אויף דער אַונטער־לאַנג
פון גרינע וועלדער! אַך, די פּיין...
ער האָט געדאַרפט שוין דאָ צו זיין...
און פּלאַטערדיג פּירזלט ס'יונגע האַרץ
רחמנור אויף זיין אַייגנעם שמאַרץ,
און סאַסנעס רוישען שטיל־ערד־הינד...

איזן גאָפּשער, גאָפּשער איז נאָך צייט?
איזן קומען וועט ער? ... גאָפּשער גאָר
איזן ריינער גראַד איז „עיבור-יאָרוֹר“?

בריוועלעך.

כ'האָב דיר געשיקט אַ בריוועלע,
אַז ס'איז מיר שלעכט אַזון פאַנג;
דיין ענטפער דאָב אַיך אַפּגעוואַרט
חַדשים - לאַנג.

צום סוף קומט-אַן דיין בריוועלע,
דו שרייבסט... דו שרייבסט, אַז ד'האַסט
בעשאַדוהל'ט אַ דאָפּעל-מאַרקע,
אַ שטראַך פון פאַסט...

דאָס בעגעגניש.

געדעסטו שטאַלץ דורך ברייטע גאַסען,
שטעלסטו דאָך מיך אָב,
קוקסטו, רופסטו אַזויס פער'חידוש'ט:
„גרוי דער מײדעל־קאַפּו“

— „נאַר דו אַײנער! אַזויף אַ טעור־
דאָסט זיך אַזפגעשטעל'ט:
כ'דאָב געפאַקען בול־קעס, חל'ור־
ס'צעפּעל אַײנגעמעדל'ט!“

נאַר דו אַײנער! כ'בין אַ שוואַרצע,
ר'אָפען־שוואַרץ בין אַיך...
כ'דאָב געפליקט פיל גענו און הינער
אַײנגעפּעדערט זיך!

כּוּדָאָב, זײַ וויסען, מײַן בעשערטען
פּוֹל-טוֹב אָנגעגרייט -
(לױף אױך דיר אַרײַן אין פּנים
מיט אַ וויסטער פּרייד) -

אױ, דער יום-טוב ס'אַר אַ גרויסער!
אױ, די געסט אַהן צאַהל!
טײער, זאָג אױך דיר, געוועזען
אױז דאָס חרזן-מאַל! ...

* * *

אַײַנס נאָר מוז אױך דיר פּערשווייגען:
אַן, מײַן דראַרצענט-פּײַן,
וואָס נישט דו, נישט דו געוועזען
ביסט דער חרזן מײַן!

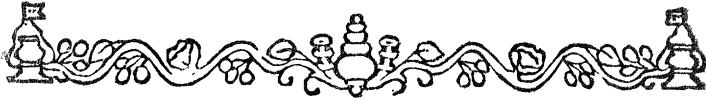

דער טשאָלענט-גאַנג.

שערענגעס פּוּלע, פּרײַט זײַן לײַזג,
עס געהט, עס געהט דער טשאָלענט-גאַנג,
אַ וואַרע מאַכט! די פּלױה פּרײַהט!
נאָך זײַן דער לעצטער קגע גלײַהט
צום טשאָלענט-מלֵאך אַ געבעט...
געהילט זײַן דיקע פּאַרע געהט
אַ חיל די ניצעס זײַן טעפּ.
דער בעקער גאַפט נאָך פּון דער טרעפּ:
דאָס האָט זײַן אַזױוען זײַך גערײַהרט
זײַן אַזױפּין וועג אַרױסשפּאַצירט;
דאָס האָט פּערלאָזט זײַן טונקלען גרופּ
דער אַזױוען פּון דער בעקער-שטובּ!
זײַן די, וואָס טראָגען - ס'קלאַפט זײַ ס'האַרץ,
צײַז די קאַזשע נאָר נישט שוואַרץ...

בְּכִלְלֵי דְאָרְךָ גְאָטעמט טיף די לונג
מיט פריינד זאָן גוטער דו גאָפֿענונג.
נאָר בײַלִּיקען כאַפּט ביים דהאַרץ אַ קראַמף:
זי זעהט, זי זעהט, כאָטש זיגעהט אין דאַמף!
זוי וועה, אוי וועה, וואָס ס'איז אַלץ זעהט...
דאַרט מיט זאַ צווייטער יאָנסעל געהט...
דאַרט-דאַרט, ביים סעדעל, שפּרייזען צוויי...
זוי, שלעכט איז אידער - און גוט זיי זיי...
זאָן בײַלִּיקע פּרעסט די דײַסע שטאַרץ
צום קלעמענדיגען פּוּזעם-שטאַרץ,
קרעכצט-זאָנטער, פּוּל מיט וועה, צעמישט, -
זי זיי דען ס'דאַרץ קיין זאַבר נישט...
T

ב י נ ז כ ט .

גער-סטו גאָיף אַ נאַכט-שפּאַציר,
גער-סט דיר דינע וועגען, —
דזינטו דזיכף דזינטער דיר
סיקייטעלע פערלעגען...

וואָך איך איינזאָם, טויב-פערמאַכט,
גאָיף דער טיר אַ קייטעל;
שרעק גאָיף איינע זיך ביינאַכט,
כ'קריג אַ „גענווען-הייטעל“.

קיינמאַל זיך נישט עקענדיג
נערהמט דער חושף פּרײַסען,
מיט מיין מוראָ שרעקענדיג
זיך צוזאַמענגיסען...

בלײַב איך איינע מיט די ווענד, -
לוי, ווי לאנג צום מאָרגען!
האָב איך צווישען דזילע הענד
מײַן געשלאָכץ פערבאָרגען.
וועט אמאָל נאָך לײַכטיג זײַן,
דזײַס זײַ זון זיך רײטלעך, -
וועל זיך דאָן פאַר דיר אַלײן
ס'טירעל מײַנס פערקײטלעך!...

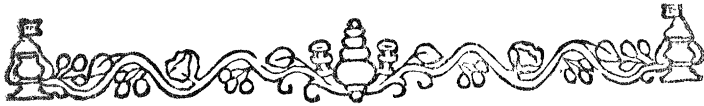
דאָס ליד פון קוימען-קעהרער.

אוי-הוי-הו... א ווינד אין קוימען...
כדער אַ טרויערדיג געמיט...
כהער א שווארצען, לאנג שוין טויטען,
קוימען-קעהרערס ליבעט-ליד...

נישט געוואוסט פון גליק צו זינגען,
נישט געוואוסט אַ חוץ נאָר אַ זינגט:
שווארץ די הענד און שווארץ דאָס פנים,
ס'איז פערשווארצט דאָס לעבען זינגט!

נאָר קוים ריהרען זיך דאָרט אַויבען
שוואַרצע קוימען-קעהרער-הענד, -
האָט ביי אַיהר זיך נישט גערויכערט,
האָט ס'קאנאָדעל וואויל געברענט!

אזינגעליבט זיך אין דעם מיידעל,
אזינגעליבט זיך ביטער, דייט, —
זי איז יא געווען א קלאַרע,
זי איז יא געוועזען ווייס

אזוי! זי עקט זיך שיער פון פחד
פאר זיין פינסטערער געשטאלט...
טרויריג געהט א גרויס פון קוימען,
ווען דער צוג-ווינד האָט געשאַלט...

אוי-הוי-הוי! ווי ר'האַט גערודערט,
אוי-הוי-הוי! ווי ר'האַט געליאַרעמט, —
זי האָט אַונטען טרויריג-שויריג
ביים קלאַנגדעל זיך געוואַרימט...

א בריוועל.

שוין צייט מיר אַפצופאַדערען ~
 גענוג זיך דאָ גענאַרט:
 קיין אַזיגען-קיק קיין דזיסקע?
 פון דיר זיך נישט דערווארטן!

געשפּאַנט גיז שוין דאָס פּוּדערעל...
 כ'הער טריט פון דינע פיס...
 דו גיסט מיר-מיט אַ בריוועל;
 דו גיסט מיר-מיט אַ גריס-

גון פּליסטערסט פון א שטעדטערל,
 געהן רעלס, געהן באַדן, געהן פּאַסט,
 וואָס ס'וואַינט דיין אויסדערוועהל'טע
 פּער-אַינזאַמט גון פּער-אַזט

די אײנציגע דורך גאָט דיר
פון גאָנדהויפֿאָן בעשערט...
מיין זעל, וואָס דאָס געליבט זיך,
דאָס עלענד, שטיל געטרעהרט.

איך פֿאָהר פֿאַרביי אַ גאַרטען,
אַ גאַקער, אַ שאַסני,
דורך וואַסער און דורך פֿריקען
פֿאָהרט טיפֿידעל מיינס פֿאַרביי.

אַיצט קאָן איך איהם דערטרינקען,
דיין דאַסען ליבעס פֿריוו...
אַ קשיאַ אַזויף אַ מעשרה -
אַ זומפ, אַ וואַסער-ריוו...

איצט קאן איך איהם פערברענען
דא, אין דער ווייטער וועלט, -
און קנאקען וועט דאס פייער,
און שוויגען וועט דאס פעלד...

איך כאפ-זיך צו צום בריוועל
און כ'שטופ אוועק עס שנעל -
און ס'טונקעלט פאר די אזויגען,
און ס'ווערט מיר בלענדיג-העל...

עס געהט, עס פלייצט פון בריוועל
א ווייטער פישוף-גלאזן:
פון פייער און פון וואסער
ארויסגעדין וועט עס גלאזן!

צווישען דעמערן, צווישען טאָגען...

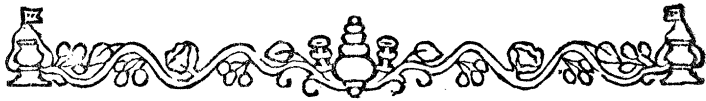
צו דיין ליבסטער, צארטער, קלענסטער
קלאַפסטו שטייל גאַרין אין פענסטער,
דו, געליבטער... טויטער... שענסטער...

צווישען דעמערן, צווישען טאָגען
נעדרמסטו צו דיין גרויב מיך טראַגען, -
ווילסט גאָיך זאָל דיך, מיר, פערקלאָגען...

דאָן ערוואַכט גאָ שטומער שויער
זאונטער דער פּירנעוילם-מויער,
זאָש מצבורת ווערען גרויער!

צווישען דעמערן, צווישען טאָגען
נעדרמסטו צו דיין גרויב מיך טראַגען, -
ווילסט גאָיך זאָל דיך, מיר, פערקלאָגען...

זאָג אַיך אויס דיין זינד... דער רוים, ער
חזרט זי פאַר גרעזער, בוימער,
פאַר דעם בירג-הקברות-שומר...

ווערט דיר ליכט דער פון, וואָס כ'נעהם עס
דאָרט דיין אַנדענק און פערשעם עס -
אַיך אַ טויטער וויל דעם אַמרת!

א דהיימיש בריוועל.

ווינטער איז געווען אין דרויסען...
 אין דער קיך איז דעם;
 כוין זון כשרייב גידור פאר, דער קעכין,
 א גלף-בירט.

„וועסט נאך, גלויב מיר, אלץ בענעדזמען,
 – טרייטט איד ברענען וויין –
 וועסט נאך זיין א מענש מיט מענטשן
 לייטען גלייך.“

* * *

ווינטער איז אויך דעםט אין דרויסען,
 ס'קנאקט אין גאס דער פראסט;
 העלע גלעקלעך דער איד קלינגען, –
 ס'פאדורט די פאסט.

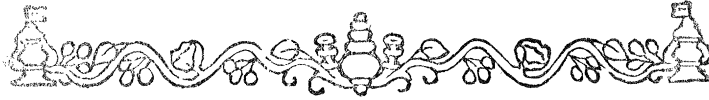

ווינט פערייזגט פון נעסט פון וואַרמען,
זיין אַ פרעמדען דרוין,
גאַר אַיף צו אַ דריימיש בריוועל, —
כאַטש אַנ'אָרט!

זיך אַיף אַיך דער פרעמד אַ שטילע,
זיך געדאַנקען טיף,
אַ פערפענקטע, אַ פערלאַזטע, —
קומט אַ ברייף!...

ברייע אַיך, צו מזל, פֿלד, —
פֿעל־דופּטיש פיין, —
אַון גע'חרזמעט אַיף די רינגליים
זיך אַליין!

אויסגעטאָקט דעם גאַנצען נאַמען, -
ווער אַיהם זעהט, דער קוועלסט
וואַונדער שענס דערפאַר בעקומען
ח ר ת י מ ה = ג ע ל ט ...

די מאמע.

נאָר אַ טייער קלײדעלע
וואָס די מאמע מיר געמאַכט, —
כועה אַ ליטיש מײדעלע
אין דעם נייעם קלײדעלע אױס.

מיט אַ ליבער מוטער-פרײד
וואָס זי זיך צעווינשעוועט:
— „טראַגזשע סײר געזונטער-ײד,
אַבער שױנען שױן עס אַפּו.

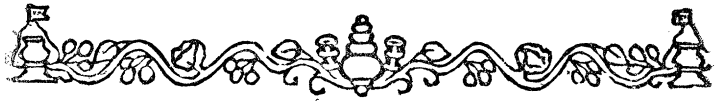
און וועט וואו אַין קלײד, ביים ראַנד,
טרעפען זיך אַ גוואַלדען-ריס, —
מיט אַ פּליקער מיידעל-וואַנד
זאַלסטו באַלד פּערוועבען עס.“

כיבין געזונד פון קאָפּ פּיז פּיס,
מאַמע! ס'קלייד גיין אַוויך נאָך ניין;
נאָר נאָך דיר דער קריעד־ריס
טאָר שוין צ'ריק נישט ווערען גאנץ!

ע.ר.ב - פּסח.

דער ע.ר.ב - פּסח קל-אָפּט אין טיר -
אזוי, שר-לעכט איז מיר! אזוי, שלעכט איז מיר!
אזוי, שווער איז, גאָטעניג, מיר, שווער:
פון דאָרף צום אָיג קומט-אָן אַ טרעהר,
די טרעהר איז שטיף, די טרעהר איז צאָרט,
און דאָס געזינדעל - דריסט, פערשאַצרט,
און פֿרעגען, ל-אָכען וועט נאָך ווער! -
און ז'איז שוין דאָ, זי קומט, די טרעהר:

דער ע.ר.ב - פּסח קל-אָפּט אין טיר, -
אזוי, וואויל איז מיר, אזוי, וואויל איז מיר:
כאָפּ, מײַדעל, ס'קעפעל דאָרבען כריין -
און רייב, און וויין! און רייב, און וויין!

מזכיר נשמות.

אזוי, ווי ענג אין שוה-לכעל,
אזוי, ווי א גרויס געדור-אנג,
און פני מיר אין דהארצען
אזוי שווער און פאנג...

א געגל-יווערט וועהט-אנג,
אזא טיפע פין,
כזויל-אין, טאטע-מאמע,
אזעטער מזכיר-זין.

אזיפן ארט דעם גוטען
ליגט אידור פריי פון פלאג, -
כזועל און קומען בעטען
אזיף מיין חוה-טאנג...

יעדער וועט זיך רעש'ען,
נזאר נישט, עלטערן, אידור!
אַנאַגל מלא רחמים
וועט מען זינגען מיר...

פרעמדע וועלען וויינען
ביים בעזינגען, אזוי...
אזירע קברים נעצען
וועט דער אַווענד-טוי...

אזירע קברים זריקען
וועט אַ גרויער שטיין -
כ'טהו זיך צווישען אידען
אצטער מזכיר-זיין.

ד

